

VATTENSAMLING 2012

Möre Hotell i Torsås kommun den 1 juni 2012.

Minnesanteckningar

Moment 2 – Föreläsare Eva Steiner (Karlskrona kommun/Lyckebyåns vattenförbund)

Hur kan utbildning och kommunikation starta intresse för vatten? Tips och inspiration till vattenråd.

Minnesanteckningarna nedan är kommentarer och ev. förtydliganden till de illustrerade och informativa Power Point presentationer som Eva S använder sig utav vid sin föreläsning.

Eva S arbetar vid VA och renhållningsavdelningen vid Karlskrona kommun. Är starkt engagerad i Lyckebyåns Vattenförbund och har under 25 års tid haft focus på vattenfrågor och dess betydelse inte minst som både jord- och skogsbrukare. I dessa olika aktiva roller och infallsvinklar på vattenfrågor möter Eva S i det dagliga arbetet både på problem och möjligheter kring vatten som måste lösas.

Eva S säger att det är ingen självklarhet att det alltid finns tillgång på vatten, som går att använda som dricksvatten. Bara 0.75% av all världens samlade vatten är tillgängligt för kontinenternas växter och djur, vilket även i sin tur naturligtvis innebär att kvalitén på vattnet få en central betydelse, då allt levande är beroende av vatten. Dessa grundläggande fakta blir och är givetvis en källa till konflikter på olika plan.

På Power Pointpresentationen ...”vattenkvalitén”, visas den naturliga variationen av ”naturligt vatten” i sex olika glas, men säger för den skull ingenting om vattnets lämplighet eller olämplighet som dricksvatten. Bilderna ovan glasen visar två naturbilder där den vänstra bilden visar järnmetallfällning i vatten och den högra algväxt.

Eva S påminner oss om att det är samma vatten som sedan urminnes tider cirkulerar och att vattnet därmed är ett lån till kommande generationer.

Lyckebyåns Vattenförbund är en juridisk person som bildades 1998 och är en sammanslutning av kommuner (Karlskrona, Emmaboda och Lessebo), kraftföretag, markavvattningsföretag och fiskevårdsföreningar, dvs. i korthet de intressenter som på något sätt har till uppgift att påverka Lyckebyåns vatten. (Källa hemsidan).

Uppgifterna är att öka kunskapen om vatten via utbildning, kommunicera och sprida information om vatten till ungdomar, elever, vandrare, paddlare mm., bygga kontaktnät. (Källa hemsidan).

2001 initierades arbetet med att lösa dessa så viktiga vattenfrågor för Lyckebyån genom att fånga upp och aktivera naturintresserade pedagoger med hög kunskap och personlig integritet i de lägre årskurserna. Detta är en förutsättning för att möjliggöra en ämnesintegrerad undervisning, då viss undervisningstid måste vara platsförlagd i verkligheten via fältstudier. Det gamla uttrycket att ”en blomma gör ingen sommar” är inte tillämpligt här, då det kan räcka med en eldsjäl på varje skola för att sätta igång tankar och processer om vårt ”viktiga vatten” som är en förutsättning för allt liv.

Utbildning av lärare/pedagoger i de lägre årskurserna blir därför en av hörnstenarna i Vattenrådets verksamhet genom att sprida information och kommunicera om vatten till elever.

I detta arbete har Vattenförbundet utarbetat en särskild pärm som innehåller 15 faktablad om vatten, vattenkvalité och vattnets betydelse för oss alla. Även om vattentemat är den förenande länken mellan de olika referensplatserna, f.n. 5 stycken väl definierade geografiska områden, så studeras även bergarter, jordarter, rullstensåsar, hur levde man förr, gränsbygd mellan Sverige och Danmark, trädslagens växtplats, utseende mm. (Källa hemsidan). Vid utformandet av pärmen har stor vikt lagts vid ett enkelt språk med hänsyn till målgruppen av elever i lägre årskurser.

Målsättningen är som angivits i stycket ovan att via fältstudier lära sig att vara ute och uppleva samt iaktta vad som händer ”in vivo”, då kan eleverna lära sig att förstå naturens samband samt att förstå och dra slutsatser om människans påverkan på naturen. Detta kan i bästa fall leda fram till att intresset hos eleverna för viktigt samhälls- och miljöfrågor väcks.

Till de skolor som varit aktiva har det framtagits en särskild premie efter avslutad utbildning ”en blå vattenlåda” som innehåller många viktiga och praktiska saker som behövs när eleverna är ute på sina fältstudier. Detta för att det skall vara både enkelt och billigt för skolorna att arbeta med vatten- och miljöfrågor. ”Den blå lådan” skall skapa förutsättningar för intressanta fältstudier och motverka argument från både pedagoger och elever att utrustning saknas.

Eva S riktar även blicken uppåt i utbildningshierarkin till högskolestudenterna vid BTH (Blekinge Tekniska Högskola) som studerar fysisk planering. För dessa studenter är det mycket viktigt att få studera verkligheten. Lära dessa studenter att tänka strategiskt in i framtiden och vad som krävs av ett samhälle för att fungera optimalt i samklang med naturens krav och förutsättningar.

Det är ju givetvis så att Lyckebyåns Vattenförbundets och Vattenrådets information inte enbart skall rikta sig mot skolan, även om detta är viktigt utifrån kommande generationers värderingar och kunskaper, utan också mot allmänheten, föreningar vid exempelvis deras årsmöten eller andra sammankomster (ornitologiska, fiskeföreningar mm.). tjänstemän inom offentlig förvaltning, politiker, verksamhetsutövare, företag mm.

Utgångspunkten som Eva S förmedlar till oss på Vattensamling 2012 är att det nog inte finns någon som är ”elak” eller på annat sätt medvetet motverkar vatten- och miljöfrågor, utan det rör sig nog om ett så enkelt faktum som okunskap. Genom kunskap ökas förståelsen för varandras olika behov av vatten och hur vi kan minimera ev. negativ påverkan på vatten.

Eva S avslutar sitt intressanta föredrag med uppmaningen ”**Vatten är inte bara livsviktigt. Det är också vackert, gott och spännande att arbeta med**”, vilket den sista Power Point bilden verkligen ger uttryck för.

Efter Eva S föreläsning lämnar moderator Stellan H ordet fritt efter att han själv påmint deltagarna om EU:s vattendirektiv eller ramdirektivet för vatten.

”Vattendirektivet ger stöd för hur Lyckebyåns Vattenförbund och vattenrådet arbetar, tänker och agerar då direktivet genom en gemensam lagstiftning på global nivå vill förbättra vattenrelaterat miljöarbete, minska föroreningar, främja hållbar vattenanvändning syftande till en god ekologisk status år 2015. Direktivet fastslår att länderna ska arbeta på ett sätt i sin vattenförvaltning som utgår från avrinningsområden (naturens egna vattengränser) och inte från av människan införda administrativa gränser, för att åtgärda brister i vattenmiljö och vattenkvalitet”. (Sekretariatets anmärkning)

Stellan H fortsätter vidare med att påpeka att det är ”fotfolket” som måste göra arbetet även om det är på nationell nivå som jordbruks- och skogspolitiken förs. Detta kräver i sin tur samarbete inom, på och mellan alla nivåer för att öka kunskapen på alla plan och därmed skapa förståelse för varandras möjligheter och problem. För att denna samsyn skall kunna uppnås krävs studiebesök i verkligheten.

Finansieringen av Lyckebyåns Vattenförbunds verksamhet, då det gäller information och kommunikation för att öka kunskapen om vatten och dess betydelse ut mot målgrupperna så sker detta via avgifter från de tre medlemskommunerna Karlskrona, Lessebo och Emmaboda, men även genom de pengar som kommer från Vattenmyndigheten.

Från auditoriet ställs frågan om det skett någon utvärdering och uppföljning av ”Vattenskolas” verksamhet och de mål som satts upp. Eva S meddelar att någon egentlig utvärdering av Vattenskolan inte har skett i Karlskrona kommun, mycket till följd av att resurserna trots allt är mycket begränsade. Vi har ingen person som kan arbeta hel- eller deltid, utan det rör sig om punktvisa insatser. Eva S fortsätter med konstaterandet ”för att få ett Vattenråd att fungera och om man verkligen vill få igång ett arbete ute krävs det att man har någon person på minst halvtid som kan hålla ihop alla trådar. Det krävs att man får kontinuitet i arbetet om man skall lyckas långsiktigt.

Däremot har det spontant återrapporterats från några skolor att det förekommer vattendragsvandringar utmed Lyckebyån med särskilda vattenteman och en hel del teoretisk undervisning i klassrumssituationen. Det finns dock inga uppgifter om att ”den blå vattenlådan” varit med vid dessa tillfällen. Som tidigare påpekats så är engagemanget och kunskapen hos pedagogerna helt avgörande för resultatet av och hur de ”driver”

vattenfrågorna och dess betydelse. Vid fältstudier innebär det konsekvensmässigt att en eller flera pedagoger i samverkan tar ansvaret för klassen/gruppen en hel dag.

Olof J påtalar högskolornas och universitetens viktiga roll som kunskapsförmedlare till allmänhet, offentliga tjänstemän, politiker, verksamhetsutövare och beslutsfattare på alla nivåer. I vår region är det främst Linnéuniversitetet och Blekinge Tekniska Högskola som måste hitta sina roller och möjligheter samt vara en inspiratör i det underifrån kommande och växande byggnadsarbete som krävs som kunskaps- och erfarenhetsförmedlare. Olof J delar Eva S uppfattning att pedagogerna arbetar olika beroende på eget intresse för ämnesområdet naturkunskap. Intresset är troligtvis särskilt stort för ämnesområdet i de lägre årskurserna för eleverna med deras nyfikenhet på allt, men där kompetensen bland pedagogerna är begränsad. Tyvärr råder det omvända förhållandet på högstadiet, om elever inte där har särskilt intresserade och kompetensstarka NO-lärare.

Avslutningsvis är alla medvetna om vikten av mötespunkter för att utbyta erfarenheter, kunskaper, tankar och idéer, men att dessa alltid tyvärr kostar pengar, vilket dagens konferens vittnar om.

Vid pennan
Karl-Gustaf Eklund
Torsås Kustmiljögrupp

